

Utdanningsplan 2019 for Betanien sykehus

Spesialitet: Barne- og ungdomspsykiatri

Beskrivelse av utdanningsvirksomheten

Betanien BUP er en del av Betanien sykehus som består av de fire sentrene Betanien DPS, Betanien dagkirurgisk senter, Betanien lab- og røntgensenter og Betanien BUP med til sammen ca. 250 ansatte. Betanien sykehus er en del av spesialisthelsetjenesten og betjener de to bydelene Laksevåg og Fyllingsdalen i Bergen, på oppdrag fra Helse Vest. Betanien BUP tar imot barn og unge i alderen 0-18 år som er henvist for ulike psykiske vansker, kfr. [Prioriteringsveileder for spesialisthelsetjenesten, psykisk helsevern barn og unge](#).

Helsemyndighetene har lagt til grunn at ca. 5 % av barnebefolkningen til enhver tid har behov for spesialisert psykisk helsevern. Betanien BUP dekker de to bydelene Fyllingsdalen og Laksevåg, med totalpopulasjon ca. 70.000, og barnebefolkningen ca. 16.000. Poliklinikken mottar ca. 400 nye henvisninger pr år. Betanien BUP er en allmenn poliklinikk med faglig tilbud innen utredning og behandling innen de områdene som fagfeltet dekker. Til poliklinikken tilhører også ressursenhet V27 som er et kompetansesenter vedrørende barn og unge som viser eller utøver problematisk seksuell atferd (SSA) mot andre barn og unge. Enheten har 3,6 spesialiststillinger, og bistår poliklinikken i SSA-saker. Ved behov for innleggelse i sykehusavdeling eller annen tjeneste i 3. linjen, har Betanien BUP samarbeid med Helse Bergen, Klinikk psykisk helsevern barn og unge (heretter PBU). Betanien BUP har pr. 01.05.2019 21 fagstillinger, derav 6 legestillinger: 4 overlegestillinger og 2 LIS-stillinger. Alle legene er tilknyttet tverrfaglige behandlerteam der også psykolog, klinisk pedagog og klinisk sosionom er representert. Poliklinikken er ikke tilknyttet vaktjeneste, men tilbyr hastevurderinger innen 44 timer som er en del av «sørge-for»-ansvaret. Det er god spesialistdekning i poliklinikken.

Beskrivelse av utdanningsløpene

LIS på Betanien BUP får dekket hele sin spesialisering utover de 2 årene med poliklinikkjeneste gjennom følgende samarbeidsavtaler:

- Intern avtale med Betanien DPS om ett års tjeneste i voksenpsykiatri
- Samarbeidsavtale med Helse Bergen, PBU, om ett års tjeneste på sengepost, samarbeid om LIS-undervisning, samarbeid om felles kompetansemål, hospitering på OCD-team som er et fagområde som dekkes lite i vår allmenpoliklinikk siden disse pasientene henvises til tyngdepunkt, samt 2 måneders hospitering i Avdeling for rusmedisin.
- Samarbeidsavtale med Helse Bergen, Barne- og ungdomsklinikken, om 6 måneders hospitering.

Siden Betanien BUP samarbeider med PBU om sentrale deler av LIS-utdanningen er det naturlig for oss å lage et overordnet LIS-løp liknende det som er i PBU.

- [Se vedlegg 1 for overordnet utdanningsløp](#)
- [Se vedlegg 2 for overordnet beskrivelse av kliniske temaer som forventes oppnådd på de ulike arenaer](#)

Introduksjon av nye LIS

Ved oppstart som ny LIS er introduksjonsfasen beregnet til 3 måneder. I denne perioden ønsker vi at ny LIS skal gjennomføre poliklinikkens felles opplæring for alle nyansatte, blant annet eget introduksjonskurs for nyansatte som består av en serie forelesningsblokker om sentrale sider ved BUP-arbeid, herunder utredning og behandling av ADHD, sentrale kartleggingsverktøy, sjekklister, psykometri, observasjon som metode, ambulerende virksomhet, det multiaksiale diagnosesystem, hastevurderinger, rutiner for henvisning til innleggelse og spesialpoliklinikker i PBU, samt DIPS-

tekniske ting. LIS inngår i et tverrfaglig team og arbeidet skal gi erfaring med barne- og ungdomspsykiatriske problemstillinger og arbeidsmåter som er omtalt i Spesialistforskriften. Ved ansettelse får LIS en fadder som følger dem de første ukene. Det legges vekt på supervisjon i oppstartsfasen, samt raskt oppstart med klinisk veiledning. Det lages individuell utdanningsplan.

Supervisjon, veiledning og faglig utvikling

Klinisk veileder oppnevnes ved oppstart. Det avtales ukentlig veiledning til fast tidspunkt. For generell relasjonell veiledning oppnevnes veileder i løpet av det første halve året av LIS-løpet. Denne veiledningen (minimum 40 timer i alt) gis også ukentlig. Når LIS har begynt på den spesifikke 2-årige terapiutdanningen, oppnevnes evt. egen veileder for denne. Alle veiledningstimer i spesialiteten barne- og ungdomspsykiatri skal være 60 minutter. Det kreves for spesialiseringen tilsammen 210 veiledningstimer i utdanningsforløpet.

Det settes av 4 timer til fordypning pr uke. LIS deltar i ukentlige legemøter der både faglige, etiske og driftsmessige tema tas opp. LIS får anledning til å delta på kurs og fagmøter/dager også utenom det som er obligatorisk for LIS-utdanningen. Supervisjon er et felles anliggende for alle spesialister i poliklinikken. Dette er tematisert fra leder med beskrivelse av hvordan supervisjon skal foregå.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

Vurdering av oppnådde læringsmål vil primært gjøres i de halvårlige evalueringene i form av vurderingspanel der veileder, eventuelt supervisor, undervisningsansvarlig overlege og poliklinikkleder deltar. Undervisningsansvarlig overlege og poliklinikkleder er ansvarlig for endelig godkjenning i kompetanseportalen.

Teoretisk undervisning

Teoretisk undervisning består av 3 elementer:

Spesifikk LIS-undervisning: Denne undervisningen bygger på Spesialistkomiteens forslag om undervisning for hele fagområdet fordelt på 6 semester, med 2 undervisningstimer hver 2. uke. LIS fra Betanien BUP deltar på undervisningen i PBU. (42 timer pr år)

Internundervisning på Betanien BUP: 2 undervisningstimer onsdag hver 2. uke med tverrfaglige tema for hele behandlergruppen (40 timer pr år) Internhalvtime: 0,5 time onsdag hver 2. uke, for eksempel kasuistikker, tilbakemelding fra kurs og andre kortere temaer. (10 timer pr år) LIS får permisjon til å delta på alle obligatoriske kurs og Betanien BUP dekker kursavgiftene. Det legges også til rette for deltagelse på andre kurs, eksempelvis BUP-dager.

Felles kompetansemål (FKM)

FKM må i stor grad dekkes gjennom samarbeid med Helse Bergen/PBU, noe som er nedfelt i samarbeidsavtalen. Særlig viktig blir dette i forhold til prosjektoppgave og læringsmål innen forskning. Det er beskrevet læringsaktiviteter for det enkelte FKM som i sin tur er plassert i den utdanningsfasen hvor det vil ha størst fokus ([se vedlegg 2](#)). FKM vil kunne dekkes gjennom flere aktiviteter. Noen vil være e-læringskurs, egne kurs i etikk, kurs i administrasjon og ledelse, og noe vil være tema i annen undervisning. En tenker også at en del av temaene egner seg til egen tilegnelse i fordypningstiden.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Betanien BUP har en utdanningsansvarlig overlege som sammen med poliklinikkleder har faglig og administrativt ansvar for LIS. Utdanningsansvarlig overlege er med i poliklinikkens ledergruppe.

Utdanningsansvarlig overlege deltar i utdanningsutvalget i PBU, Helse Bergen, som ledes av klinikkoverlege i PBU, og vi samarbeider med PBU om LIS-undervisningen. Poliklinikken har også et

eget undervisningsutvalg som er tverrfaglig sammensatt av alle yrkesgrupper. Dette utvalget har ansvar for internundervisningen på poliklinikken som er rettet mot alle 4 yrkesgrupper.

Forskning

Ikke egen forskningsvirksomhet på Betanien sykehus. Det er en FOU-gruppe på sykehuset, og det arbeides med å få til et eget forskningsmiljø. Pr. i dag 2 ved poliklinikken i forskningspermisjon for Phd. For å oppnå læringsmål knyttet til akademisk kompetanse og forskning samarbeider Betanien BUP med Helse Bergen, PBU, og dette er nedfelt i samarbeidsavtalen.

Simulering og ferdighetstrening

Ikke aktuelt pr i dag.

Tillitsvalgte

YLF-tillitsvalgt på Betanien sykehus ivaretar interesser for LIS på BUP.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med utdanningsansvarlig overlege eller poliklinikkleder ved Betanien BUP.

Vedlegg:

1. [LIS-forløp Betanien BUP](#)
2. [Faser i LIS-utdanningen ved Betanien BUP](#)

Vedlegg 1:

LIS-forløp Betanien BUP 1.3.19

	1. år		2. år	3. år		4. år
Fase	1	2	3	4	5	6
Norm tid	3 mndr	9 mndr	12 mndr	6 mndr	6 mndr	10-12 mndr
Fokus	Intro Grunnleggende ferdigheter	Utviklingsforstyrrelser Lege-pasient-relasjonen (40-timers relasjonell modul)	Emosjonelle vansker Alvorlig psykopatologi Psykoterapi fordypningsseminar	Akutte tilstander Psykoterapi Forts.	Komplekse/ Krevende tilstander Psykoterapi Forts.	Voksne Psykoterapi forts
TJENESTED	Poliklinikk			Sengepost i PBU		Betanien DPS
	<ul style="list-style-type: none"> Fokus på nevropsykiatriske tilstander og utviklingsforstyrrelser, evt med mulighet for hospitering i forbindelse med utredning der dette ikke gjøres i egen poliklinikk 	<ul style="list-style-type: none"> Følge pas fra egen poliklinikk til tyngdepunkt: hospitering på OCD-team 	Inkludert <ul style="list-style-type: none"> Akuttpost, 6 mndr Enten Barnepost eller Ungdomspost, 6 mndr Psykoseteamet og DBT Ambulante tjenester 	VOP eller sengepost. Delta i akutt-arbeid		

AFR: Avdeling for rusmedisin, Helse Bergen

Vedlegg 2:

Faser i LIS-utdanningen ved Betanien BUP

Fase 1 (måned 1-3)		
Fokus: Oversikt over faget og tjenesten. Grunnleggende ferdigheter		
Tjenestested: Allmenn poliklinikk		
Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)	Læringsaktiviteter (i denne fasen)	
004	Selvstendig kunne møte alle pasienter og pårørende respektfullt og fordomsfritt , herunder tilpasse kommunikasjon til situasjon og pasientens forståelsesramme og forutsetninger, skape god relasjon og etablere terapeutisk allianse som grunnlag for videre behandling.	Klinisk veiledning. Supervisjon. Oppstartsamtaler.
FKM 33	Selvstendig kunne gjennomføre en god beslutningsprosess om behandlingsalternativer sammen med pasienten (samvalg).	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp BUP LM 004 • Klinisk veiledning, fokus på bl.a. behandlingsplanen
006	Beherske fullstendig barne- og ungdomspsykiatrisk undersøkelse. Selvstendig kunne vurdere behov for supplerende undersøkelser og vurdere somatiske differensialdiagnoser.	Klinisk veiledning. Supervisjon.
007	Beherske dokumentasjon i journal på en korrekt, enkel og forståelig måte.	Klinisk veiledning. Supervisjon.
013	Ha kunnskap om de viktigste diagnostiske verktøy , deres oppbygning, psykometriske egenskaper og tolkningsmåter. Selvstendig kunne gjennomføre og tolke screeningsinstrumenter og diagnostisk intervju.	Opplæring fra utvalgt medarbeider i poliklinikken
019	Selvstendig kunne gjennomføre vurdering og behandling av pasienter i akutfase og videreformidle hypoteser og behov for oppfølging i en akutsituasjon.	Klinisk veiledning. Supervisjon. Delta i avdelingens hastehjelpsfunksjon sammen med spesialist. Suicidalvurderinger sammen med spesialist.
020	Ha god kunnskap om og beherske basale elementer i lege-pasient forholdets dynamikk , rasjonelle og irrasjonelle sider av forholdet og hvordan tidligere relasjonelle- og andre livserfaringer påvirker forholdet. Selvstendig kunne bruke denne dynamikken diagnostisk og terapeutisk.	Supervisjon. Starte relasjonell veiledning.
029	Ha god kunnskap om medikamentell behandling av psykiske lidelser, herunder virkning, effekt, bivirkninger, interaksjoner, gjeldende retningslinjer og behandlingsmonitorering.	Klinisk veiledning. Supervisjon.
048	Ha kunnskap om relevante lover, forskrifter og retningslinjer.	Introduksjonskurs for nye medarbeidere LIS-undervisning.

FKM 46	Forstå ansvaret som legespesialist i ivaretagelsen av lovlighet, forsvarlighet, standardisering og god praksis.	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring" • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 47	Ha kjennskap til at det finnes spesiallover, særskilte organer og saksbehandlingsformer av særlig betydning for den enkelte spesialitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp med BUP-LM 48-50 • Deltakelse på inntaksvurderinger • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
052	<p>Selvstendig kunne sammenfatte egne og andres undersøkelser samt øvrig informasjon for drøfting i team.</p> <p>Beherske samarbeid i tverrfaglig team med respekt for de øvrige medlemmers faglige og personlige ressurser og begrensninger.</p> <p>Selvstendig kunne bidra faglig ut fra egen ekspertise og gi råd om behandling.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 2 (måned 4-12)

Fokus: Fortsatt grunnleggende ferdigheter. Utviklingsforstyrrelser. Lege-pasient-relasjonen.

Tjenestested: Allmenn poliklinikk

Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)		Læringsaktiviteter (i denne fasen)
	Fortsatt fokus på de samme læringsmålene som i Fase 1	
003	<p>Ha kunnskap om barns utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> – normal utvikling fra spedbarnsalder til ung voksen, utviklingsmessige milepæler og ulike aldersperspektiver – barn og unges seksuelle utvikling og manifestasjoner, utviklingspsykologi og forhold av betydning for skjevutvikling – psykososiale og miljømessige faktorer; risikofaktorer og beskyttende faktorer <p>Ha kunnskap om at belastende livshendelser påvirker psyken og at disse kan være årsaken til symptomer på psykiske lidelser.</p>	Kurs Internundervisning
009	<p>Ha god kunnskap om basale psykopatologiske fenomener og diagnostikk i 0–3 års alder.</p> <p>Ha kjennskap til forebygging av alvorlige forstyrrelser i foreldre-barnrelasjonen.</p> <p>Selvstendig kunne gi psykoedukasjon til familie og nettverk.</p>	Følge forløpet til 1-2 pasienter som henvises til spe- og småbarnsteam. Delta i psykoedukasjonen til familie og nettverk
011	<p>Selvstendig kunne gjennomføre vurdering av selvmordsfare og kunne håndtere selvmordsfare hos pasienter med ulike psykiske lidelser.</p> <p>Selvstendig kunne utføre kartlegging av selvmordsfare og kjenne til indikasjon for akutt innleggelse.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon. Delta i avdelingens hastehjelsarbeid sammen med spesialist. Kurs.

014	Ha kunnskap om nevropsykologisk utredning og kunne anvende testresultatet som ledd i utredning, behandling og oppfølging. Kjenne til indikasjon for og vurdering av kognitive og nevropsykologiske tester.	Veiledning fra kollega i poliklinikken med kompetanse på nevropsykologisk testing. Være med på tilbakemelding etter utredning på Nevroteamet.
016	Ha kunnskap om observasjon av barn og unge på ulike arenaer som barnehage, skole og hjem.	Opplæring fra utvalgt medarbeider i poliklinikken Supervisjon (mester-svenn). Klinisk veiledning.
018	Beherske sammenfatning av innhentede opplysninger og undersøkelsesresultater og på grunnlag av dette kunne sette diagnose i henhold til gjeldende diagnosesystem inkludert multiaksial diagnostikk på alle seks akser.	Klinisk veiledning. Supervisjon
030	Ha god kunnskap om refusjonsregler . Kjenne regler for og iverksette søknad om refusjon for legemidler, næringsmidler og forbruksmateriell.	Klinisk veiledning
042	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med hyperkinetiske forstyrrelser , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
043	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med tics og Tourettes syndrom , og i dette sikre pasientens samvalg.	Opplæring fra utvalgt medarbeider (HRT) Klinisk veiledning. Supervisjon
044	Ha god kunnskap om utredning, diagnostisering og tiltak for spesifikke utviklingsforstyrrelser , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon.
045	Ha god kunnskap om utredning, diagnostisering og behandling av gjennomgripende utviklingsforstyrrelse hos barn og unge, og i dette sikre pasientens samvalg.	
046	Ha kunnskap om psykisk utviklingshemming og hvordan det påvirker psykisk helse.	

Fase 3 (måned 13-24)		
Fokus: Emosjonelle vansker. Alvorlig psykopatologi. Psykoterapi.		
Tjenestested: Allmenn poliklinikk		
Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)	Læringsaktiviteter (i denne fasen)	
005	Beherske motivasjonsfremmende arbeid både med pasient alene og sammen med pårørende.	Selvstudium: Motiverende intervju. Kurs. Klinisk veiledning. Supervisjon
008	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med annen kulturell bakgrunn og psykiske lidelser. Ha kunnskap om hvordan kulturell bakgrunn kan påvirke og gi følger for samarbeid med pasient og pårørende.	Klinisk veiledning. Supervisjon
010	Ha kunnskap om emosjonelle reaksjoner og adferd og sammenhengen mellom disse.	Klinisk veiledning. Supervisjon Bidra i saker hvor BVT er involvert.

	<p>Ha kunnskap om adferdsanalyse og tilgjengelige ikke-medikamentelle tiltak mot gjentatt og varig mønster av sosialt uakseptabel, aggressiv eller utfordrende oppførsel.</p> <p>Selvstendig kunne samarbeide med og gi råd til ansatte i barnevernsinstitusjoner.</p>	
015	<p>Ha god kunnskap om den teoretiske bakgrunnen for observasjon på standardisert lekerom og tolkningsmåter.</p> <p>Selvstendig kunne gjennomføre lekeromsobservasjon.</p>	<p>Psykoterapiveiledning, relasjonell del.</p> <p>Kurs</p>
017	<p>Ha kunnskap om samspillvurdering mellom barn og foreldre/foresatte.</p>	<p>Klinisk veiledning. Supervisjon</p>
020	<p>Ha god kunnskap om og beherske basale elementer i lege-pasient forholdets dynamikk, rasjonelle og irrasjonelle sider av forholdet og hvordan tidligere relasjonelle- og andre livserfaringer påvirker forholdet.</p> <p>Selvstendig kunne bruke denne dynamikken diagnostisk og terapeutisk.</p>	<p>Psykoterapiveiledning, relasjonell del.</p>
021	<p>Ha god kunnskap om det teoretiske grunnlaget for de mest anvendte psykoterapeutiske metoder i individual-, gruppe- og familiebehandling, herunder psykodynamiske, kognitive og gruppeterapeutiske metoder.</p>	<p>Kurs</p> <p>Psykoterapiveiledning</p>
022	<p>Beherske basale ferdigheter i systematisk psykoterapeutisk behandling og samtalebehandling av barn og ungdom med ulike problemstillinger over kortere og lengre tid og forstå den psykoterapeutiske prosessen og veiledningsprosessen.</p>	<p>Terapiseminar for spesifikk metode inkl psykoterapiveiledning</p>
023	<p>Selvstendig kunne anvende elementer og intervensjoner i en anerkjent spesifikk psykoterapimetode.</p>	<p>Terapiseminar for spesifikk metode inkl psykoterapiveiledning</p>
024	<p>Selvstendig kunne benytte psykoedukative metoder ved ulike tilstander overfor individuelle pasienter, pårørende og andre.</p>	<p>Klinisk veiledning. Supervisjon</p>
FKM 55	<p>Kunne anvende metoder og pedagogiske prinsipper for å planlegge, gjennomføre og evaluere opplæring av pasienter og pårørende i samhandling med relevante profesjonsgrupper.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp med BUP LM 024 • Kurs: Adm og ledelse
FKM 22	<p>Kunne formidle muntlig og skriftlig informasjon på en måte som blir forstått av mottaker.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp BUP-LM 024
FKM 23	<p>Kunne kommunisere om eget fag på en måte som er tilpasset mottakere</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp BUP-LM 004, 024, 052, 053

	som kollegaer, samarbeidspartnere, pasienter og media.	
025	Ha god kunnskap om betydningen av utviklingsnivå, kognitiv funksjon og basale behov som trygg omsorgsbasis, søvn og ernæring for utvikling av psykiske lidelser.	Klinisk veiledning. Supervisjon
026	Ha kunnskap om betydningen av alder, kjønn, kultur og religiøs tilknytning for å kunne tilpasse behandling.	Psykoterapiveiledning.
027	Ha kunnskap om familie- og nettverksarbeid. Beherske kartlegging av ressurser og bruk av disse.	Klinisk veiledning. Supervisjon
028	Ha kunnskap om ambulante arbeidsmetoder, fordeler og utfordringer ved å arbeide med pasienter på andre arenaer.	Delta i 2 pasientsaker sammen med Ambulant forsterkning
034	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med depresjon, og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon Psykoterapiveiledning.
035	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med angstlidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon Psykoterapiveiledning.
036	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med tvangslidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	Hospitere i tyngdepunkt for OCD. Klinisk veiledning. Supervisjon
037	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med tilpasnings- og belastningsreaksjoner. Ha kunnskap om hvordan ulike typer belastninger påvirker barn og unge.	Klinisk veiledning. Supervisjon
039	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med spiseforstyrrelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
053	Selvstendig kunne samarbeide med andre instanser: – ha kunnskap om førstelinje, barnevern, politi og NAV, samt andre medisinske spesialiteter og tjenesteytere på ulike nivå – selvstendig kunne være igangsetter og pådriver i tverretattlig samarbeid rundt pasienter med behov for koordinerte tjenester – beherske god kommunikasjon og samhandling i samarbeidsteam – ha kunnskap om konstruktiv konfliktløsning, internt og eksternt	Klinisk veiledning. Supervisjon
056	Selvstendig kunne vurdere rett til nødvendig helsehjelp, for døgnenhet og poliklinikk i henhold til prioriteringsforskriftene for psykisk helsevern. Kunne bidra faglig i prioritering av enhetens	Klinisk veiledning. Supervisjon Delta i inntaksteam.

	samlede ressurser og prioritering av egne ressurser.	
--	--	--

Fase 4 (måned 25-30)

Fokus: Akutte / alvorlige tilstander. Psykoterapi.

Tjenestested: PBU sengepost. Akuttposten Følge enkeltpasienter til behandling i AT: Psykosesteam og DBT-team.

Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)		Læringsaktiviteter (i denne fasen)
011	Selvstendig kunne gjennomføre vurdering av selvmordsfare og kunne håndtere selvmordsfare hos pasienter med ulike psykiske lidelser. Selvstendig kunne utføre kartlegging av selvmordsfare og kjenne til indikasjon for akutt innleggelse.	Klinisk veiledning. Supervisjon. Kurs
012	Ha kunnskap om kartleggingsverktøy og forståelse for voldsrisiko . Kunne bidra i vurdering av voldsrisiko hos pasienter.	Klinisk veiledning. Supervisjon
019	Selvstendig kunne gjennomføre vurdering og behandling av pasienter i akutfase og videreformidle hypoteser og behov for oppfølging i en akuttsituasjon.	Klinisk veiledning. Supervisjon
031	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle psykoselidelser , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
032	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle nysyke med mistenkt psykoselidelse , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon Følge pas til TOPS-vurdering
033	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med affektive symptomer og mistenkt bipolar lidelse , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
039	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med spiseforstyrrelser , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
041	Ha god kunnskap om utredning, diagnostisering og behandling av pasienter med personlighetsforstyrrelser og faktorer som påvirker utvikling av disse.	Klinisk veiledning. Supervisjon
049	Selvstendig kunne vurdere og fatte vedtak for pasienter henvist til tvunget psykisk helsevern etter lov om psykisk helsevern.	Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 5 (måned 31-36)

Fokus: Komplekse / spesielt krevende tilstander. Psykoterapi.

Tjenestested: PBU: elektiv døgnpost (Barne- eller Ungdomsposten).

Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)		Læringsaktiviteter (i denne fasen)
010	Ha kunnskap om emosjonelle reaksjoner og adferd og sammenhengen mellom disse.	Klinisk veiledning. Supervisjon

	<p>Ha kunnskap om adferdsanalyse og tilgjengelige ikke-medikamentelle tiltak mot gjentatt og varig mønster av sosialt uakseptabel, aggressiv eller utfordrende oppførsel.</p> <p>Selvstendig kunne samarbeide med og gi råd til ansatte i barnevernsinstitusjoner.</p>	
017	<p>Ha kunnskap om samspillvurdering mellom barn og foreldre/foresatte.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon
027	<p>Ha kunnskap om familie- og nettverksarbeid. Beherske kartlegging av ressurser og bruk av disse.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon
053	<p>Selvstendig kunne samarbeide med andre instanser:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ha kunnskap om førstelinje, barnevern, politi og NAV, samt andre medisinske spesialiteter og tjenesteytere på ulike nivå – selvstendig kunne være igangsetter og pådriver i tverretattlig samarbeid rundt pasienter med behov for koordinerte tjenester – beherske god kommunikasjon og samhandling i samarbeidsteam – ha kunnskap om konstruktiv konfliktløsning, internt og eksternt 	Klinisk veiledning. Supervisjon
055	<p>Selvstendig kunne innta en faglig og administrativ lederrolle i samarbeid om pasientbehandling.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon
FKM 21	<p>Kunne kommunisere om sin egen og pasientens usikkerhet på måter som skaper trygghet og forståelse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Individuell veiledning • Pas som innlegges på elektiv sengepost for DD-avklaring

<p>Fase 6 (måned 37-42)</p> <p>Fokus: Psykiske lidelser hos voksne. Alvorlig psykopatologi og uttrykksformer. Psykoterapi.</p> <p>Tjenestested: Psykisk helsevern for voksne</p>		
	Sentrale læringsmål	Læringsaktiviteter
002	<p>Ha god kunnskap om de vanligste psykiske lidelser hos voksne og beherske akuttvurdering av psykiske lidelser hos voksne.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon
011	<p>Selvstendig kunne gjennomføre vurdering av selvmordsfare og kunne håndtere selvmordsfare hos pasienter med ulike psykiske lidelser.</p> <p>Selvstendig kunne utføre kartlegging av selvmordsfare og kjenne til indikasjon for akutt innleggelse.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon Kurs
012	<p>Ha kunnskap om kartleggingsverktøy og forståelse for voldsrisiko.</p> <p>Kunne bidra i vurdering av voldsrisiko hos pasienter.</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon
029	<p>Ha god kunnskap om medikamentell behandling av psykiske lidelser,</p>	Klinisk veiledning. Supervisjon Kurs

	herunder virkning, effekt, bivirkninger, interaksjoner, gjeldende retningslinjer og behandlingsmonitorering. Selvstendig kunne håndtere og utføre slik behandling, og i dette sikre pasientens samvalg.	
031	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle psykoselidelser , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
032	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle nysyke med mistenkt psykoselidelse , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
033	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med affektive symptomer og mistenkt bipolar lidelse , og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon
041	Ha god kunnskap om utredning, diagnostisering og behandling av pasienter med personlighetsforstyrrelser og faktorer som påvirker utvikling av disse.	Klinisk veiledning. Supervisjon
048	Ha kunnskap om relevante lover, forskrifter og retningslinjer.	Klinisk veiledning. Supervisjon
049	Selvstendig kunne vurdere og fatte vedtak for pasienter henvist til tvunget psykisk helsevern etter lov om psykisk helsevern.	Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 7a (måned 43-44)		
Fokus: Grunnleggende pediatri. Akuttpediatri.		
Tjenestested: Barne- og ungdomsklinikken (BUK): ca 7 uker ILA. 1 uke Nyfødt. Vaktarbeid/Mottak		
Sentrale læringsmål		Læringsaktiviteter
057	Selvstendig kunne ta opp målrettet anamnese og gjennomføre klinisk undersøkelse . Kunne informere barnet og foreldrene om vurderingen av barnet og utrednings og behandlingsstrategier.	Alle seksjoner Klinisk veiledning. Supervisjon
058	Ha kunnskap om og selvstendig kunne utføre korrekt måling av vekt, lengde/høyde og hodeomkrets og beskrive avvik fra normal vekst.	Alle Klinisk veiledning. Supervisjon
059	Selvstendig kunne måle blodtrykk på barn og ungdom og vurdere blodtrykket opp mot normalverdier for alder.	Alle Klinisk veiledning. Supervisjon
060	Ha kunnskap om og selvstendig kunne resuscitere etter gjeldende AHLR-algoritme.	ILA/ Nyfødt Klinisk veiledning. Supervisjon
061	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med ukompliserte infeksjonssykdommer .	ILA Klinisk veiledning. Supervisjon
063	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne diagnostisere og behandle akutt syke barn.	ILA/Mottak Klinisk veiledning. Supervisjon

070	Ha kunnskap om indikasjon for utredning og behandling av barn og unge med brystsmerter, hjertebank, synkope og bilyder .	ILA/ Mottak (dagtid) Klinisk veiledning. Supervisjon
071	Ha kunnskap om den initiale behandlingen etter fødsel , herunder tildeling av Apgar score og nyfødtundersøkelse.	Nyfødt / + Barsel (1 uke) Klinisk veiledning. Supervisjon
072	Kjenne til nasjonale retningslinjer for oppfølging av premature og syke nyfødte .	Klinisk veiledning. Supervisjon
079	Ha kunnskap om vurdering av og symptomatisk behandling ved akutte intoksikasjoner . Selvstendig kunne vurdere akutt intoksikasjon som differensialdiagnose ved ulike symptombilder hos barn og unge.	ILA / Mottak Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 7b (måned 45-46)

Fokus: Kronisk syke. Psykosomatikk. Sosialpediatri. Ungdomsmedisin.

Tjenestested: Barne- og ungdomsklinikken (BUK): ca 3 uker gastro. 3 uker endo. 2 uker nefro. ILA-Barnehuset.

Sentrale læringsmål		Læringsaktiviteter
062	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne ivareta omsorg for kronisk syke barn og deres familie. Ha god kunnskap om hvordan kronisk sykdom påvirker psykososial utvikling og sikre at pasienten har god forståelse for sykdommens behandling og prognose. Ha god kunnskap om risiko for psykiske og sosiale problemer. Selvstendig kunne vurdere behov og iverksette relevant behandling for psykiske vansker hos det kronisk og/eller alvorlig syke barnet.	Alle seksjoner. Undervisning. Klinisk veiledning. Supervisjon
064	Ha kunnskap om ernæring og ernæringstilskudd og ha kunnskap om undervekt og adipositas .	Alle seksjoner + overvektspoliklinikken Klinisk veiledning. Supervisjon
065	Ha god kunnskap om utredning og behandling av barn med malabsorpsjon .	Gastro Klinisk veiledning. Supervisjon
066	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med gulping, oppkast og refluks .	Gastro Klinisk veiledning. Supervisjon
067	Ha kunnskap om vurdering og behandling av barn med akutte og kroniske magesmerter .	Gastro Klinisk veiledning. Supervisjon
068	Ha kunnskap om ulike avførings- og vannlatningsproblemer . Ha kjennskap til prinsippene for diagnostisering, utredning og behandling. Selvstendig kunne vurdere behov for tverrfaglig behandling og oppfølging.	Gastro og nefro Klinisk veiledning. Supervisjon

076	Ha kunnskap om og under supervisjon kunne ivareta barn og ungdom utsatt for overgrep eller omsorgssvikt.	Avtalt med ansvarlig overlege for denne problematikken Klinisk veiledning. Supervisjon Barnehuset.
077	Ha kunnskap om barn utsatt for Factitious disorder by proxy (Münchhausen by proxy).	Undervisning
078	Ha god kunnskap om somatiske sykdommer og problemområder som er hyppige i, eller spesifikke for ungdomsårene.	Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 7c (måned 47-48)

Fokus: Nevrologi. Utviklingsavvik. Utviklingshemming. Genetiske sykdommer.

Tjenestested: Barne- og ungdomsklinikken (BUK): ca 6 uker nevro. 2 uker HABU. Dager med konsult fra PBU.

Sentrale læringsmål		Læringsaktiviteter
038	Selvstendig kunne utrede, diagnostisere og behandle pasienter med somatoforme lidelser, og i dette sikre pasientens samvalg.	Klinisk veiledning. Supervisjon Hospitere på/ veiledning fra Konsulttjenesten
040	Ha god kunnskap om og kunne bidra med barne- og ungdomspsykiatrisk kompetanse i team rundt oppfølging av kronisk utmattelse, Myalgisk Encefalopati og lignende sykdommer.	Klinisk veiledning. Supervisjon
046	Ha kunnskap om psykisk utviklingshemming og hvordan det påvirker psykisk helse.	Klinisk veiledning. Supervisjon HABU
069	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med genetiske sykdommer og kromosomfeil.	Klinisk veiledning. Supervisjon Med gen poliklinikk?
073	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med utviklingsavvik og forsinket psykomotorisk utvikling. Kjenne til aktuelle samarbeidspartnere og deres arbeidsmetoder.	Klinisk veiledning. Supervisjon
074	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med epilepsi.	Klinisk veiledning. Supervisjon
075	Ha kunnskap om utredning og behandling av barn med hodepine.	Klinisk veiledning. Supervisjon

Fase 8 (måned 49-50)

Fokus: Rus.

Tjenestested: Avdeling for rusmedisin

Sentrale læringsmål		Læringsaktiviteter
005	Beherske motivasjonsfremmende arbeid både med pasient alene og sammen med pårørende.	Klinisk veiledning. Supervisjon Kurs
047	Ha kunnskap om utredning og behandling av pasienter med rus og avhengighet.	Klinisk veiledning. Supervisjon

*Seksjonsoverlege velger ut

Fase 9 (måned 51-60)

Fokus: Felles læringsmål. Det som ellers mangler av læringsmål

Tjenestested: Poliklinikk

Sentrale læringsmål (ikke oppfylle, men fokus på)	Læringsaktiviteter (i denne fasen)
---	------------------------------------

001	Kunne gi kvalifisert kunnskapsbasert behandling, sikre pasientens samvalg og kunne arbeide selvstendig og systematisk med psykiske vansker hos barn og unge, og arbeide med deres familier.	
050	Ha kjennskap til sakkyndighetsarbeid etter ulike lovverk.	Kurs Selvstudium
051	Ha innsikt i og kunne reflektere over spesifikke etiske problemstillinger og egen rolleforståelse og verdigrunnlag.	
054	Ha god kunnskap om forebygging av psykisk lidelse hos barn og unge. Ha kunnskap om risikofaktorer og helsefremmende faktorer for barn og unges psykiske helse. Ha kunnskap om tilgjengelige psykososiale hjelpetiltak.	Kurs Internundervisning Selvstudium
FKM 04	Kunne håndtere etiske utfordringer i egen spesialitet, gjennomføre etisk refleksjon og veilede andre.	<ul style="list-style-type: none"> • Overlapp med BUP-LM 51-53, 55 • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019) • Gruppeveiledning (Gruppe 1) • Kurs: Adm og ledelse • Drøftinger i tverrfaglige team • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring» • e-læringskurs
FKM 13	Kunne lese og forstå og vurdere hypoteser i en forskningsprotokoll, og kjenne til relevant lovverk og grunnleggende forskningsetikk.	<ul style="list-style-type: none"> • Eget seminar for en gruppe LISer med møter hvor det gjøres arbeid i mellomtiden. • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring» • Gruppeveiledning (Gruppe 6) • GCP-kurs?
FKM 20	Ha gode ferdigheter i å veilede og gi supervisjon.	<ul style="list-style-type: none"> • Veilederkurs og veiledet LIS 1 (?)
FKM 32	Selvstendig kunne formulere gode, søkbare spørsmål fra egen praksis, gjennomføre søk i relevante kilder, kritisk vurdere forskningsgrunnlaget ved hjelp av sjekkliste, og bruke konklusjonene til å forbedre egen praksis (kunnskapssirkelen).	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring» • Eget seminar (jf FKM 13) for en gruppe LISer med møter hvor det gjøres arbeid i mellomtiden. Forskningsavdelingen i PBU/Helse Bergen
FKM 34	Kunne bruke relevante kunnskapskilder innen egen	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring»

	spesialitet, og kjenne deres styrker og svakheter (kunnskapskilder).	
FKM 41	Kunne anvende relevante e-helseverktøy i arbeidet med forbedring av klinisk praksis, pasientforløp, administrative arbeidsprosesser og samhandling.	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019) • e-læring?
FKM 42	Kunne anvende forbedringskunnskap til å forbedre klinisk praksis, pasientforløp og/eller administrative arbeidsprosesser på egen arbeidsplass.	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring» • Gruppeveiledning (Gruppe 3) • Kurs: Adm og ledelse • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 43	Forstå forskjellen mellom hvordan data samles inn og analyseres i forskningsarbeid, forbedringsarbeid og revisjonskontroll og tilsynsarbeid og vite hvordan resultater fra forbedringsarbeid publiseres.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs: Adm og ledelse • Prosjektoppgave "Kunnskap og forbedring» • Gruppeveiledning (Gruppe 3) • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 51	Kunne diskutere metoder for brukermedvirkning på systemnivå som gir bruker(representanter) reell mulighet til å påvirke beslutninger.	<ul style="list-style-type: none"> • Internundervisning: Hvordan bruke de ulike utvalgene i ulike situasjoner? (jif tema #15) • Delta i relevante fora: Ungdomsrådet, Brukerutvalget. Pasientorganisasjoner? • e-læringskurs
FKM 59	Kunne beskrive sammenhengen mellom egen arbeidsplass, andre deler av helse- og omsorgstjenesten og samfunnet forøvrig og diskutere hvilke roller ulike andre aktører kan ha for pasientgrupper spesialistens arbeid omfatter.	<ul style="list-style-type: none"> • Jf BUP-LM 053 (og Internundervisning # 52-55) • Kurs: Adm og ledelse
FKM 60	Ha kjennskap til og kunne gi anbefalinger om tiltak for å fremme samhandling som gagnar den enkelte pasient og tjenesten som helhet.	<ul style="list-style-type: none"> • Jf BUP-LM 053 (og Internundervisning # 52-55) • Kurs: Adm og ledelse
FKM 70	Kjenne til prinsippene for enhetlig ledelse og forstå forholdet mellom enhetlig ledelse og egen rolle som fagperson.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs: Adm og ledelse • Gruppeveiledning (Gruppe 5) • Orientering / dialog m seksjonsleder • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 71	Forstå legespesialistens ulike roller (eks faglig leder, teamleder, prosjektleder) og forskjellen på disse rollene og rollen som linjeleder.	<ul style="list-style-type: none"> • Jf BUP-LM 052 og 055 • Kurs: Adm og ledelse • Gruppeveiledning (Gruppe 5) • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)

FKM 72	Kjenne til hvordan organisering (arbeids/oppgavedeling og logistikk) påvirker kvaliteten i pasientbehandlingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Jf BUP-LM 052 og 055 • Kurs: Adm og ledelse • Gruppeveiledning (Gruppe 5) • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 73	Kunne reflektere over hvordan egne egenskaper, holdninger og verdier påvirker arbeidsmiljøet og rollen som arbeidstaker, leder og kollega.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs: Adm og ledelse • Gruppeveiledning (Gruppe 5) • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)
FKM 74	Ha kunnskap om internkontroll som lovpålagt styrings- og ledelsesmodell i helse- og omsorgstjenesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs: Adm og ledelse • Gruppeveiledning (Gruppe 5) • Regionalt kurs (under utvikling våren 2019)